دوفصلنامه علمی ـ تخصصی فقه و قضا
سال سیزدهم/ شماره ۱۸/ بهار و تابستان ۱۴۰۰

Two quaterly scientific- specified
jurisprudence and judgment Years, ۱۳ No.۱۸,
Spring and Summer 2021

جرایم هرزه نگاری در کود جزای افغانستان

□ اسماعیل دانش *

چکیده

پورنوگرافی به معنای تصاویر و محتویاتی است که عمدتاً به قصد تحریک جنسی ارائه می‌شود، این موارد در قالب نمایش، ارائه، تولید و تجارت محتویات مستهجن است. در این پژوهش با روش توصیفی ـ تحلیلی جرایم هرزه نگاری در کود جزای افغانستان را بررسی نموده است و به این نتیجه دست یافته است که هرزه نگاری در کود جزای افغانستان یکی از جرائم مرتبط با محتوی است که در تقسیم بندی حقوق موضوعه، در زمره جرائم علیه اخلاق و عفت عمومی می‌باشد. امروزه گسترش هرزه نگاری از طریق فضای مجازی و اینترنت و دسترسی آسان کاربران در تمام نقاط جهان توسط اینترنت است. هرزه نگاری به شیوه های گوناگونی در اینترنت روز به روز، روبه فزونی است از جمله تصاویر و فیلم‌های مستهجن و تبلیغات و آگهی بازرگانی که آشکارا در بر دارنده اشارات غیر اخلاقی است از نمونه‌های هرزه نگاری به حساب می‌آید. در این پژوهش اثبات شده است که کود جزای افغانستان به بسیاری از مسایل جدید به خصوص جرایم در فضای مجازی و هرزه نگاری پرداخته است و هرزه نگاری را نوعی آزار واذیت زن دانسته است؛ زیرا در هرزه نگاری کرامت انسانی وشخصیت زن مورد توهین و تحقیر قرار می‌گیرد. هرزه نگاری به عنوان یک جرم طبق کود جزا مجازات دارد.

واژه گان کلیدی: هرزه نگاری، جرم، جرایم سایبری، کود جزا، عناصر جرم

---

* دکتری فلسفه از دانشگاه تهران، استاد و معاون پژوهش دانشگاه رابعه بلخی: ismaildanesh.vra@rbu.edu.af

مقدمه

پورنوگرافی یا هرزه نگاری یکی از جرائم مرتبط با محتواست که در تقسیم بندی حقوق موضوعه، در زمره جرائم علیه اخلاق و عفت عمومی قرار گرفته است. پورنوگرافی در مفهوم عام به معنای تصاویر و محتویاتی است که عمدتاً به قصد تحریک جنسی ارائه می‌شود، این موارد در قالب نمایش، ارائه، تولید و تجارت محتویات مستهجن است. با پیدایش اینترنت، ضمن خارج شدن جرم پورنوگرافی از حالت کلاسیک، ابزارکارآمدی برای سوءاستفاده کنندگان جنسی پدید آمده است. به این واقعیت باید اعتراف کرد که با پیدایش اینترنت، ضمن خارج شدن جرم هرزه نگاری از حالت کلاسیک، ابزار کارآمدی برای سوء استفاده کنندگان جنسی، تبدیل شده است. از آنجایی که شمار میزبانان اینترنتی از یک میلیون در سال ۱۹۹۲ به ده میلیون در سال ۱۹۹۶ رسیده است و در این روند رو به رشد مقدار محتویاتی که کاربران مشاهده می کنند نیز افزایش یافته است. این تکنولوژی مدرن ارتباطی موجب شده است حجم سوءاستفاده چند برابر شود و تعداد دریافت کنندگان تصویر و نیز حجم تصاویر مبادله شده به صورت غیرقابل تصوری افزایش یابد.

در افغانستان نیز با ورود اینترنت و گسترش آن در سطح ابزارهای ارتباطی مختلف، فضای مجازی به مکانی پر رونق برای شکل گیری روابط متفاوت تبدیل شده است که این امر گاهی موجب توسعه غیرمستقیم فحشا گردیده است.هر چند امکان نشر آزادانه اطلاعات در عرصه‌های گوناگون از مهم‌ترین ویژگی‌های فضای مجازی است که بر محور اصل آزادی انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات بودن آن، سبب رشد و محبوبیت روزافزونش شده است، اما مانند هر پدیده دیگری در کنار کارکردهای مثبت فراوان، امکان بروزمشکلات و آسیب‌های گسترده به واسطه فعالیت‌های نابهنجار در این محیط مجازی نیز وجود دارد. گسترش روزافزون انتشار تصاویر فاقد پوشش شرعی از سوی زنان در فضای مجازی و ضرورت مقابله با این تهدیدها علیه حریم عفت و اخلاق جامعه ایجاب می‌کند، حقوقدانان و جرمشناسان دست به دست هم داده و به یاری قانونگذار بشتابند تا سدی محکم به وجود بیاورند. بر این مبنا قوانین هرزه نگاری به عنوان عوامل بازدارنده یا جرم انگاری در کود جزای افغانستان قابل بررسی و پژوهش است؛ زیرا کنترل و

پیشگیری هرزه نگاری در جامعه نیازمند بر نامه‌های فرهنگی و نظارت بر رسانه ها از سوی دولت در سطح ملی، مدیریت فرهنگی کشور و قوانین و قواعد موجود در حقوق و قوانین افغانستان می‌باشد. در قوانین بسیاری از کشورها هرزه نگاری به عنوان جرم شمرده شده است و مجازات‌هایی برای این جرایم در نظر گرفته شده است. در این پژوهش باروش توصیفی و تحلیلی جرم هرزه نگاری در کود جزای افغانستان مورد بررسی و کنکاش قرار می‌گیرد و به این پرسش پاسخ می‌دهد که هرزه نگاری در کود جزای افغانستان چگونه است؟

البته در باره هرزه نگاری در کود جزای افغانستان تحقیقی در قالب کتاب، رساله علمی، پایان نامه و مقاله تاکنون انجام نشده است. باتوجه به آثار زیان‌بار هرزه نگاری به عنوان یک جرم تا کنون در کشورهای دیگر نیز از سوی محققان تحقیقی در قالب کتاب، رساله علمی و پایان نامه در باره هرزه نگاری صورت نگرفته است فقط برخی تحقیق‌ها در قالب مقاله در باره هرزه نگاری انجام شده است که به ترتیب عبارتند از:

۱.بررسي فقهي و حقوقی هرزه نگاري در فضاي مجازي، حسینعلی بای و بابک پور قهرمانی، حقوق اسلامی، سال ششم، شماره ۲۳، ۱۳۸۸.

۲. تن‌نمایی زنان در فضای مجازی با نگاهی به آموزه‌های فقه امامیه و حقوق ایران، رضا زهروی و رسول احمد زاده، فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده مطالعات راهبردی زنان، سال هیجدهم، شماره ۷۰، زمستان ۱۳۹۴.

۳.پاسخ کیفری در قبال هرزه نگاری سایبری در اسناد بین المللی و قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸، علی‌رضا تقی پور و مزتضی زرینه، **(DOI:** ۲۲۱۰۶/۱۰.**JLJ**/۲۹۲۰۸/۲۰۱۷) شناسه دیجتال.

۴. پروتکل الحاقی به پیمان‌نامه حقوق کودک« درباره فروش، فحشا و هرزه نگاری کودکان» و بررسی الحاق ایران به آن، سید مسعود نوری، حقوق بشر، ج۲، ش۱، بهار و تابستان ۱۳۸۶.

۵.زنان و آسیب‌شناسی استفاده از محصولات هرزه نگاری، حکیمه ملک احمدی و وحید قاسمی، فصلنامه علمی ـ ترویجی اخلاق، س۳، ش۱۱، پاییز ۱۳۹۲.

۶.هرزه نگاری: چالشی فرا روی تربیت جنسی از دیدگاه اسلام، ایراندخت فیاض و مریم

بختیاروند، پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، سال بیست و ششم، دوره جدید، شماره ۳۹، تابستان ۱۳۹۷.

۷.مقابله باهرزه نگاری کودکان: بررسی تطبیقی اسناد بین المللی و قوانین کیفری ایران، مرجان نگهی، پژوهشنامه حقوق کیفری، سال سوم، شماره دوم، پایز و زمستان ۱۳۹۱.

عصر کنونی که عصر انقلاب و انفجار اطلاعات است، استفاده از انترنت و فضای مجازی به جزئی زندگی برای مردم تبدیل شده است که تأثیرات منفی فراوان داشته و دارد؛ فضای مجازی، پدیده‌ای است که در حال حاضرتمام جنبه‌های زندگی ما را فرا گرفته است. اینترنت در کنار همه مزایای که برای زندگی ما به همراه دارد ولی در صورتی که آشنایی کاملی از کارکردهای آن نداشته باشیم آسیب‌های جدی را هم برای فرد و هم خانواده و بالطبع جامعه به دنبال دارد. یکی از این آسیب‌ها، هرزه‌گردی و استفاده از کالاهای هرزه نگاری است که بسیار به آسانی در اختیار کاربران قرار می‌گیرد و زندگی‌آن‌ها را در حوزه‌های مختلف جسمی، روحی، عاطفی، خانوادگی و روابط اجتماعی متأثر می‌سازد؛ از این رو لازم و ضروری است که هرزه نگاری از دیدگاه فقه امامیه و فقه حنفی و کود جزای افغانستان به عنوان یک موضوع جدید و تازه بررسی و پژوهش شود.

هدف این تحقیق بررسی و تبیین هرزه نگاری در کود جزای افغانستان است که باتوجه به بررسی‌های انجام شده درباره هرزه نگاری به این نتیجه دست یافته است که پژوهش در باره «هرزه نگاری در کود جزای افغانستان» تحقیق کاملا جدید و نو است که برای اولین بار به عنوان مقاله ارائه می‌گیرد. ممکن است هرزه نگاری از دیدگاه اسلام، فقه امامیه و حقوق سایر کشورها به صورت مقالات علمی مورد پژوهش در مراکز علمی سایر کشورها قرار گرفته باشد ولی هرزه نگاری در کودجزای افغانستان نخستین بار است که به صورت مقاله مورد بررسی و تحقیق قرار می‌گیرد.

۱. مفهوم شناسی

واژه‌های مهم و کلیدی هر پژوهش کلماتي برآمده از متن آن است که با موضوع اصلي ارتباط دارد و خواننده را به محتواي اصلي پژوهش، متوجه می‌سازد. ازاین‌رو، لازم است که واژگان مهم

در این پژوهش تعریف و معنا شود؛ زیرا روشن شدن معنا و مفهوم آن‌ها، افق جدیدی برای بحث ایجاد می‌کند.

۱-۱)کود جزا

اساس کود جزایی افغانستان قانون جزای سال ۱۳۵۵ است. از جمله احکام جزایی پراکنده که در قوانین گذشته وجود داشت، مانند جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی و همچنین جرائم تروریستی و سایبری و... به صورت تنظیم شده به کد جدید انتقال یافته است. یک تعداد از جرائم جدید که قبلاً وجود نداشت مانند جرائم فساد اداری، جرائم سایبری، پدیده شوم بچه بازی، جرائم جنگی، نقض حقوق بشر نیز از مواردی است که در این کود جزایی اضافه شده و نسبت به آن جرائم مجازات‌های مشخصی تعیین گردیده است.درباره جرائم سایبری هرچند تا حال با وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی به نتیجه نرسیده اند، اما در روشنایی بعضی از ماده های دیگر، می توان به این تخلف ها نیز جرم تعیین کرد.کد جزایی افغانستان زیر نظر همه نهاد های دولتی، غیر دولتی و فعالان جامعه مدنی ترتیب و پس از ۴ سال و ۹ ماه، با فرمان تقنینی رییس جمهور توشیح و نافذ شده است.در این کد جزایی هرچند حکم اعدام کاهش یافته، اما مدت حبس ابد از ۲۰ سال به ۳۰ سال افزایش داده شده و در مورد جرائم سبک نیز گفته می شود به جای حبس، جریمه نقدی در نظر گرفته شده است(**https://avapress.com/fa/**۱۰۹۶۳۷).

۲-۱)جرم

جرم در اصطلاح حقوقی فعل و اتجام کار یا ترک عمل و کاری است که بر اساس قانون، قابل کیفر و یا مستلزم اقدامات تأمینی و تربیتی است(اردبیلی، ۱۳۹۸، ۲، ۴۵ ـ ۲۳). در قانون جزای افغانستان نیز آمده است که:« هیچ عملی جرم شمرده نمی شود مگر بموجب قانون»(ریاست نشرات، ۱۳۸۸، ماده دوم). همچنین آمده است:« عنصر قانونی جرم عبارت است از تصریح اعمال جرمی و جزاهای آن در قانون»(همان، ماده ۳۷). چنان‌که ملاحظه می‌شود بین تعریف فقهی و حقوقی جرم از نظر نسب اربع عموم و خصوص من وجه است؛ زیرا برخی افعال

مانند ترک نماز از منظر فقهی، جرم شمرده می‌شود در حالی که از منظر حقوقی جرم محسوب نمی‌شوند چنان که عکس آن نیز متصور است.

۳-۱) جرایم سایبری

در کود جزای افغانستان جرایم سایبری در ماده۸۵۱ چنین تعریف شده است:» جرایم سایبری عبارت ازجرایمی است که به وسیله تکنالوژی مدرن اطلاعات وارتباطات الکترونیکی یا اینترنتی درفضای سایبر ارتکاب می‌یابد. فضای سایبر عبارت ازفضای مجازی غیرملموسی است که براساس ارتباطات شبکه‌های کمپیوتری یا اینترنتی به وجود آمده است. مرتکب جرایم سایبری، مطابق احکام این فصل،مجازات می‌گردد»(کود جزا، ۱۳۹۶، ۴۳).

بنابراین جرایم سایبری عبارت ازجرایمی است که با استفاده ازدانش یا تکنولوژی صورت می‌گیرد. این تعریف دامنه جرایم سایبری را گسترش داده است؛ زیرا درحال حاضر ممکن است شخص در ارتکاب جرم مشخصا از خود کمپیوتر استفاده نکند؛ مثلا بدون استفاده ازکمپیوتر وبا استفاده ازامواج الکترو مغناطیسی اطلاعات کمپیوتری خسارات وارد سازد یا آن‌ها را پاک کند یا حتی شماره حساب کاربر را تغییر دهد و اقدام به فریب‌کاری سایبری نماید، بدون این‌که در این راه از کمپیوتر استفاده کند(شرح کودجزا، ۱۳۹۸، ج۴، ۴۴۴).

بنابراین وقتی می‌گوییم جرایم سایبری واقع می‌شوند، منظور این است که مجرم با استفاده از کمپیوتر یا هر وسیله دیگری که دسترسی به شبکه اینترنت را برای ایشان فراهم می‌سازد اقدام به ایجاد اختلال در اطلاعات موجود در محیط سایبری نموده تا منافعی اعم از مادی یا معنوی برای خود کسب و یا ضرر به دیگری وارد نماید(شرح کود جزا، ۴، ۴۴۶ـ ۴۴۵).

۴-۱) هرزه نگاری

هرزه نگاری معادل فارسی واژه «پورنوگرافي» است. در تعریف هرزه نگاری آمده است که: « هرزه نگاری در لغت به معنای هرزه نگاری و نوشتن موارد مستهجن است و معادل کلمه پورنوگرافی است که از کلمات یونانی «**Porno**» و «**Graphy**» اخذ شده است (پورنو: فاحشه؛ گرافی: نگاشتن). شامل موضوعاتی است که توصیف صریح یا نمایش ارگان‌های جنسی

یا فعالیت آن‌ها به منظور تحریک جنسی می‌گردد. این امر، غیر از احساسات زیبا شناختی یا عواطف است(رحمانیان وحبیب زاده،.۱۳۷۵، ش ۷۶، ص۸۹.). بنابراین هرزه‌نگاری عبارت است از محتوی و مطالبی که عمدتاً به قصد تحریك جنسی ارائه می‌شوند. اما کلمه «مطالب مستهجن» یا **obscenity** بِك اصطلاح حقوقی می‌باشد.

۲. پیشنه هرزه نگاری

پورنوگرافي از آغاز زندگي انسان، وجود داشته است که اشخاص به خاطری تمایلات جنسی، از هرزه نگاری به صورت‌های مختلف بهره برده بودند که انواع آن‌ها را در نقاشی‌ها در غارها مي‌توان پیداکرد. « از همان آغاز که بشر قادر به نوشتن و تصویرگری شده، به تهیه و خلق هرزه نگاری هم اقدام کرده است. بررسی ظروف قدیمی به دست آمده از یونان ورم باستان، به خوبی این ادعارا ثابت می‌کند(بختیاری و ملک احمدی۱۳۹۶، ش ۳۸،ص۷۲). هنرهای شهوانی شاید قدمتی به ازای خود هنر داشته باشند. موضوعات جنسی در کارهای هنری در تمام زمان ها و فرهنگ ها وجود داشته است. اولین نقاشی‌های شهوانی، مجسمه‌ها و نوشته ها توسط اولین نقاش‌ها و مجسمه سازان در اوایل تاریخ بشریت رخ داده و در امتداد زمان رشد و توسعه یافته است. گام بعد پیدایش هنر عکاسی است که در سال ۱۸۳۲ برداشته شد. در چهل سال بعد در سال ۱۸۷۲ سی قطعه عکس و پنج هزار اعلامیه توسط پلیس در دو خانه در لندن توقیف شد. در این زمان هرزه نگاری آغاز شده بود و اولین شاگردانش نیز پیدا شده بودند. هنگامی که ادیسون تصاویر متحرک را اختراع کرد به هرزه نگاری به ویژه در آمریکای جنوبی نگاه تازه ای شد، در واقع خود ادیسون تصاویر متحرک شهوانی را در سال های ۱۸۸۶ به نام بوسه چاپ و رسوایی عمومی ایجاد کرد(زینالی، ۱۳۸۸، ۲۸۳). هرزه نگاری در سده‌های۱۸ و ۱۹ م، به پژوهش‌ها و نوشته‌هایی درباره فاحشه‌گری اطلاق می‌شد؛ در فرهنگ حقوقی بلک آمده است که: نمایش محتوای فعالیت جنسی یا رفتار شهوانی مانند نوشته‌ها، عکس‌ها و فیلم‌ها به قصد تحریک انگیزه‌های شهوانی است که در دهه اخیر با گسترش فرهنگی که موضوعات جنسی را تابو نمی داند، صنعتی تولید و مصرف محتوای هرزه نگاری ایجاد نموده است(بای و پورقهرمانی،۱۳۸۸،

۱۰۰).

در طول قرون متمادی که از حیات جوامع بشری می گذرد، هرزه نگاری به رشد و توسعه ی خود ادامه داده است. سیر تحول مجرمانه هرزه نگاری نیز بیانگر تغییر الگوی آن از تصویر کاغذی و عکس های مجلات و نشریات خاص به تصاویر مستهجن متحرک، فیلم های ویدیویی، اصوات مستهجن و مانند آن است. گرچه در ابتدا هرزه نگاری بسیار محدود بود و در بسیاری از کشور ها ممنوع شده است، اینترنت، فرصتی را فراهم آورد تا همه شکل‌های محصولات هرزه نگارانه به صورت یکپارچه در سایت‌های اینترنتی در دسترس قرار گیرند و وب سایت های هرزه نگارانه به عنوان پربیننده‌ترین پایگاه شناخته شوند؛ هم‌چنین این وب سایت ها از نظر فراوانی ۱۲ درصد از کل وب سایت ها یعنی حدود ۲۴ میلیون وب سایت را به خود اختصاص دادند. این گسترش باعث شده است هرزه نگاری به یک تجارت تبدیل شود. در میان کشورهای اروپایی آلمان، انگلیس، فرانسه، ایتالیا و اسپانیا بترتیب دارای بیشترین مشتریان مواد پورنو هستند. تنها در کشور آلمان هر ماه مشتریان این مواد ۷۰ دقیقه در هر ماه صرف مشاهده و استفاده از برنامه های تولید شده می کنند. تا یک دهه پیش حدود ۱۰۰۰۰۰ سایت ویژه انتشار عکس و فیلم های پورنو ویژه کودکان راه اندازی شده و امروزه حدود ۴۰۰۰۰۰ صفحه مستهجن تنها در آمریکا در دسترس کاربران است(**http://dr-abbasi.ir**).

در افغانستان اینترنت پس از سال ۲۰۰۱ و براندازی شدن حکومت طالبان آمده است. دولت افغانستان قصد دارد با مسدود کردن سایت‌های مستهجن، استفاده از اینترنت را کنترل کند. وزارت اطلاعات و فرهنگ افغانستان در حال بررسی محدودیت‌های دسترسی به اینترنت به دلیل محیط آزاد آن هست و به طور اساسی محدودیت‌ها شامل هرزه نگاری می شود(پژمان، پیشین).

۳.اقسام هرزه نگاری

هرزه نگاری و پورنوگرافی کودک به دون نوع زیر تقسیم شده است:

۱-۳)هرزه نگاری دیداری

هرزه نگاری دیداری عبارت از تجسم و ترسیم دیداری کودک به فعالیت جنسی و تحریک و

تشویق به فعالیت صریح جنسی، واقعی یا شبیه سازی شده، یا نمایش و قیحانه ارگان‌های جنسی به قصد ار ضای جنسی کاربر، شامل تولید، توزیع و یا استفاده از چنین موضوعات و موادی است(بای و پور قهرمانی، پیشین، ۱۰۱).

۲-۳)هرزه نگاری شنیداری

هرزه نگاری شنیداری که استفاده از هر واسطه حاوی صدای کودک، واقعی یا شبیه سازی‌شده، به قصد ار ضای جنسی کاربر، شامل تولید، توزیع و یا استفاده از چنین مواد و موضوعاتی است(همان).

پیش نویس نهایی کنوانسیون جرایم سایبر(**cyber crime**) شورای اروپا مقرر می‌دارد: پورنوگرافی کودک شامل موضوعات و مواد پورنوگرافی می‌شود که تصویر و تجسمی دیداری را از کودک تحریک و تشویق شده به رفتار صریح جنسی ارائه می‌کند(کار، ترجمه دزیاني، ۱۳۸۲، ۶۱). در هر حال، می‌توان گفت هرزه نگاری کودک شامل یک یا چند کودک تشویق و تحریک شده به رفتار جنسی به تنهایی یا با یک یا چند بزرگسال است، این اعمال ممکن است طیفی از عکس‌ها یا تصاویر جنسی یک یا تعدادی کودک و یا بزرگسال باشد(همان، ۴۲).

آنچه در باره هرزه نگاری غیر مجاز رایانه‌ای اعم از هرزه نگاری بزرگسالان و کودکان به بحث گرفته می‌شود، عبارت است از: تولید، فروش و پخش ابزار شنیداری و دیداری، وسایل با محتواهای تصاویر مستهجن، به نمایش گذاشتن ابزار و وسایل و یا تشویق و فریب کودکان و بزرگسالان به تماشا و شرکت در این نمایش سراسر مستهجن و ویرانگر.

۴. اینترنت و گسترش هرزه نگاری

برای همگان روشن است که امروزه گسترش هرزه نگاری از طریق فضای مجازی و اینترنت و دسترسی آسان کاربران در تمام نقاط جهان توسط اینترنت است؛ زیرا قبلا به دست آوردن هرزه نگاری نسبتا کار سخت بود؛ فرد برای به دست آوردن آن لازم بود خطراتی را بپذیرد مثلا به فروشگاه‌های لوازم سکسیپا فروشگاه های فروش فیلم‌های ویدیوئیپا به محل خاصی از شهر برود و ممکن بود به وسیله آشنایان دیده شوند هم‌چنین امکان کشف و افشا شدن نام این افراد زیاد بود.

ولی امروزه به وسیله یک مودم با کمک آن به اینترنت دسترسی پیدا می‌کنند و به سایت‌های هرزه نگار وارد می‌سوند و از مطالب گوناگون و هرزه نگاری استفاده می‌کنند. مسلما اینترنت به عنوان یک منبع مهم اطلاعاتی در بخش‌های مختلف علمی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، سرگرمی و ایجاد راه‌های ارتباطی نو و تازه، لحظه به لحظه و روز به روز تأثیر مثبت یا منفی در زندگی انسان چه کودک و چه بزرگسال پدید می‌آورد. طبق تخمین‌های محافظه کارانه در دهه اخیر ترافیک اینترنت در هر سال دو برابر شده است و شمار مراجعه کنندگان و می‌زبانان اینترنتی از یک میلیون در سال ۱۹۹۲ بالغ به ده میلیون در سال ۱۹۹۶ رسیده است. این رقم به خوبی نشان می‌دهد که علاوه بر این‌که بر تعداد افرادی که به اینترنت دسترسی دارند، زیادتر شده است و هم‌چنان مقدار محتویاتی که کاربران به آن‌ها مراجعه و مشاهده می‌کنند نیز فزونی پیداکرده است(**civilica .com**).

اینترنت علاوه برفراهم کردن اطلاعات فراوان و بیش‌تر برای مخاطبان گوناگون و فراوان، راه‌های مفید و تازه‌ای را نیز برای نشر و جمع آوری اطلاعات فراوان، جلوی روی مراجعه کنندگان و کاربران خود قرار داده است.« مثلا اتاق‌های گفتگویی که به حمایت از بیماران سرطانی اختصاص یافته است، به افرادی از هرگوشه دنیا امکان می‌دهد تا با صحبت کردن روحیه یکدیگر را تقویت کنند و نیز نشریافته‌های جدید بپردازد. پیشرفت‌های اخیر در تعامل میان انسان و رایانه بر میزان ایمن سازی و حفاظت به موقع کودکان افزوده است»(گ.لاتا، د، ۱۳۸۷، ۱۳).لازم به ذکراست که اینترنت شیوه‌های بهترشدن تغذیه، آموزش و بهداشت را نیز فراهم کرده و حتی توانسته است تا از طریق روش‌هایی مثل مصاحبه، کاربران را از نظر ابتلا به ایدز نیز کنترل نماید(همان).

براساس برسی‌های انجام شده به دست می‌آید که امروزه بیش‌تری از کاربران اینترنت نوجوانان و جوانان هستند و این‌ها نخستین نسلی می‌باشند که در دنیای مجازی و دیجیتالی رشد و نمو می‌کنند و لی بسیاری از آنان، هیچ تصوری از دنیای ما قبل اینترنت ندارند. با سپری شدن زمان، کودکان، نوجوانان و جوانان در مکان‌های بیش‌تری راحت به اینترنت دسترسی دارند مانند مدارس،کتابخانه‌ها، منازل، مراکز فوق برنامه و کافی نت‌ها و... . گسترش میزان دسترسی به

اینترنت بدین معناست که نوجوانان می‌توانند به آسانی سرگرمی‌ها، برنامه‌های مورد نظر و به خصوص منابع آموزشی را از اینترنت به دست آورند و نیازهای خودرا بر آورده سازند(**civilica .com**).

ازسوی دیگر بسیاری از کتاب‌ها، مقالات علمی، نشریات مختلف و کتابخانه می‌تواند از نظر مالی و مکانی محدود باشد و لی یک دستگا کامپیوتر و یا لبتاب با یک خط تلفن، همه محتوای اینترنت را فراهم می‌سازد و در اختیار کاربر به آسانی قرار می‌دهد. امروزه محصلان مکتب می‌توانند برای صنف درس گزارش‌های چند رسانه‌ای تهیه کنند، افکارشان را در صفحه ی وب خودشان نشر کنند و با هم‌سن و سالان خود در دیگر کشورها ارتباط برقرار کنند. اینترنت برای هر کسی که به فکر ارتقا سطح آموزشی و علمی و فکری افراد است، ابزازی مناسب به محسوب می‌شود.

بنابراین اینترنت بدون نقص و عیب نبوده و نیست؛ ویژگی‌هایی که آن را سودمند می‌کند دسترسی سریع به اطلاعات، جای مناسب برای تبادل آزادانه دیدگاه‌ها برای افراد مختلف و با تجربیات و ارزش‌های گوناگون است. امروزه هزاران سایت و از جمله صدها سایت فارسی زبان در اینترنت به ارائه خدماتی چون دوست یابی آن لاین می پردازند. در حال حاضر هزاران سایت اینترنتی وجود دارد که حاوی تصاویر مستهجن است تصاویر موجود در این سایت‌ها بسیار وقیح و زننده است هرزه نگاری به شیوه های گوناگونی در اینترنت روز به روز، روبه فزونی است از جمله تصاویر و فیلم‌های مستهجن و تبلیغات و آگهی بازرگانی که آشکارا حاوی اشارات غیر اخلاقی هستند از نمونه‌های این هرزه نگاری به شمار می‌روند. در فضای مجازی اینترنت هزاران سایت هرزه نگاری وجود دارد و بعضی از سایت ها گسترده هستند با انواع و اقسام هرزه نگاری ها، برخی سایت‌ها مخصوص زنان آسیایی هستند کما این‌که برخی سایت‌ها نیز خاص فارسی زبانان هستند و برخی نیز فقط زنان جوان را نشان می‌دهند. البته با توجه به مدل‌هایی که نشان می‌دهند وانمود می‌کنند حداقل ۱۸ سال دارند اما زنانی که در این سایت‌ها دیده می‌شوند مسلماً جوان‌ترند(گ.لاتا، د،پیشین، ۱۵).

۵.کود جزای افغانستان و هرزه نگاری

کود جزای افغانستان به عنوان یکی از ابتکارات وزارت عدلیه در قسمت قانون‌گذاری در افغانستان است که نتیجه تلاش‌های شبانه روزی گروپ اصلاح قوانین، کمیته‌های معینه، وزارت عدلیه ونهادهای عدلی و قضای می‌باشد که به فرمان تقنینی شماره ۲۵۶ مورخ ۱۴ / ۱۲ / ۱۳۹۵ مقام ریاست جمهوری توشیح گردید. با انفاذ آن؛ قوانین پراکنده‌متنی جزایی در یک مجموعه واحد گرد آوری شد. کود جزا که با در نظر داشت نیاز و ضرورت زمان و مقتضیات جامعه تدوین گردید، نه تن‌ها حاوی احکام متنی جزایی قوانین مختلف می‌باشد، بلکه در آن یک سلسه نو آوری‌های نیز وجود دارد که شامل ذکر اصول و قواعد عام جزایی، احکام جرایم فرا ملی با نظر داشت کنوانسیون‌های بین المللی که افغانستان به آن‌ها الحاق نموده است مانند اساس‌نامه رو، کنوانسیون مبارزه با فساد اداری، کنوانسیون منع شکنجه و به همین گونه احکام جدید در ساحه جزایی شامل جرایم سایبری و هرزه نگاری، محیط زیستی، تطبیق عدالت، منع تبعیض در آن می‌باشد. به عبارت دیگر کود جزا به بسیاری از مسایل جدید به خصوص جرایم در فضای مجازی و هرزه نگاری را در نظر داشته است که مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۶.هرزه نگاری مصداق آزار و اذیت زنان

آزار و اذیت در قانون منع خشونت علیه زنان آمده است که:« آزار واذیت عبارت است از تماس بدنی، خواست نامشروع، آزار کلامی، غیرکلامی و یاهرعملی که موجب صدمه روانی، جسمانی و توهین به کرامت انسانی زن وطفل گردد»(بند ۱، ماده ۳، قانون منع آزار واذیت زنان و اطفال). مسلما هرزه نگاری نوعی آزار واذیت زن است که کرامت انسانی وشخصیت زن را مورد توهین و تحقیر قرار می‌دهد. به عبارت دیگر آزار واذیت زن عبارت است از: « ارتکاب اعمال و حرکات یا استعمال الفاظ یا به هروسیله یا به هرنحوی است که موجب صدمه به شخصیت، جسم وروان زن گردد«(همان). طبق بند پنجم ماده سوم قانون منع آزار واذیت زنان و اطفال، آزارِ غیرکلامی عبارت است از فرستادن تصاویرجنسی وارسال پیام‌های جنسی ازطریق پیامک وفضای مجازی و یا به نمایش گذاشتن تصاویر یامطالب توهین آمیز درباره مسائل جنسی

دررسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی یا ایمیل کردن، عکس گـرفتن، نشـر یـاپخش فلـم، تصـویر زن یاخانواده‌ها ودیگر موارد است که به هروسیله باعث صـدمه بـه شخصـیت زن وطفـل وسـلامت روانی‌آن‌ها گردد. هرزه نگاری یکی از موارد آزار واذیت زنان اسـت کـه درکـودجزای افغانسـتان در ماده ۸۷۴ جرم به حساب آمده است. طبق این ماده:« (۱)شخصی که یکی از اعمال ذیل را انجام دهد ، مرتکب جرم پورنوگرافی گردیده ، به حبس متوسط تا دوسال یا جزای نقـد از شصـت هـزار تا یک صد وبیست هزار افغانی، محکوم می گردد:

۱- تولید پورنوگرافففی برای خود یا دیگری یا به منظور نشر در فضای سایبر.

۲- پیشکش کردن یا فراهم ساختن پورنوگرافی از طریق فضای سایبر.

۳- پخش یا نشر پورنوگرافی در فضای سایبر.

۴- نکهداری پورنوگرافی در سیستم کمپیوتری یا در وسیله ذخیره سازی معلومات.

(۲) به مقصد فقره(۱) این ماده ، پورنـوگرافی عبـارت از وسـایل پورنـوگرافیکی ای اسـت کـه شخص یا اشیای ذیل را قابل رویت می سازد:

۱- شخص در حالت عمل جنسی آشکار.

۲- تصاویر واقعی نمایش دهنده شخص در حالت عملل جنسی آشکار.

(۳) به مقصد فقره (۱) این ماده نشر عبارت از توزیع، پخش ، ارایـه، مـایش ،تبادلـه، خریـد، فروش یا عرضه برای فروش یا عرضه به هرطریق دیگری می باشد.

(۴) هرگاه هدف از پخش و نشر پورنورگرافی ،ترغیب طفـل بـه فعالیـت هـای جنسـی باشـد مرتکب به حد اکثر مجازات مندرج این ماده ، محکوم می کردد.

(۵) هرگاه جرم مندرج فقره (۱) این ماده بـه قصـد تحقیقـات علمـی، طبـی یـا حکـم قـانون صورت گرفته باشد ، قابل تعقیب عدلی نمی باشد(کودجزا، ۴۴۵).

هم‌چنین آمده است:« شخصی که به ایجاد و نشر فیلم های برهنـه یـا پورنـوگرافی در انترنـت بپردازد، به حبس متوسط تا دو سال یا جزای نقدی از شصت هزار تا یک صد و بیست هزار افغانی محکوم می گردد»(همان).

هرزه نگاری می‌تواند در فضای سایبر یا خارج از آن ارتکاب یابد. در هر دو صورت، این عمل

زشت در اکثر کشورها، خصوصا کشورهای اسلامی، مورد عکس العمل شـدید قـرار گرفتـه و در قبال آن نظام جزایی، ضمانت‌های اجرایی معینی را پیش‌بینی نموده است. هـرزه نگـاری خـواه بـه صورت سایبری یا خارج از فضای سایبر واقع گردد، عمل شنیع بوده و نیاز به جـرم انگـاری دارد؛ اماتوجه بیش‌تر قانون‌گذار به پورنوگرافی سایبری نظر به دلایل متعدد است. پورنوگرافی در فضـای سایبر نسبت به فضای غیر سایبری به سادگی قابل دسترس می‌باشد. برای عرضه کننده نیز فضـای سایبری بازار وسیع و نامحدود را اعم از حیث زمان و ازحیث مکان ارایه می‌نمایـد. فضـای سـایبر برای هردوطرف(عرضه کننده و متقاضی) مصون‌تر از فضای غیر سـایبری مـی‌باشـد. برنامـه‌های اینترنتی معینی وجود دارد که با استفاده از آن ارگان‌های کشفی نمی‌توانـد بـه مشخصـات و حتـی محل دسترسی فردی که یکی ازاین طرف‌های پورنوگرافی سایبری باشد، دسترسی یابنـد. در عـین زمان، نورم‌ها و دلایل متعدد اجتماعی می‌تواند سـبب بـاز دارنـدگی اقشـار معینـی از جامعـه بـه دسترسی آن‌ها به پورنوگرافی غیر سایبری شود؛ از ایـن رو، قانون‌گـذار افغانسـتان در کنـار قواعـد اداری که درطریق ادارات مربوطه تطبیق می‌گردد، ضمانت‌های اجرایی جزایی را نیز در ایـن مـورد پیش‌بینی کرده است(شرح کودجزا، ۴، ۵۱۰).

۷. عناصر تشکیل دهنده جرم هرزه نگاری

۱-۷.عنصرمادی

رفتارهای مجرمانه این جرم عمل اجرایی و ازنوع مطلق پیش‌بینی شده است. برای تحقـق ایـن جرم اجزای ذیل لازم است:

۱؛ موضوع جرم محتوای پورنوگرافیکی است. فرد زمانی مرتکب این جرم شناخته می‌شود کـه یکی از رفتارهای مجرمانه این جرم را نسبت به پورنوگرافی مرتکب شده باشد. براساس حکم فقـره دوم همین ماده«پورنوگرافی عبارت از وسایل پورنوگرافیکی ای است که شخص یـا اشـیای ذیـل را قابل رؤیت می‌سازد: ۱. شخص در حالت عمل جنسی آشکار؛ ۲. تصاویر واقعی نمایش دهنـده شخص در حالت عمل جنسی آشکار»(کودجزا، فقره دوم ماده ۸۷۴.).

۲؛ انجام یکی از رفتارهای مجرمانه این جرم که قانون‌گـذار دسـته اعمـال متعـددی را شـامل

مصادیق جرم پورنوگرافی قرار داده است که شامل چهار کتگوری رفتارهای متعدد می‌شود:

۲/۱؛ تولیدپورنوگرافی برای خود یا دیگری یا به منظور نشر در فضای سایبر است که فرد زمانی مرتکب این رفتار مجرمانه می‌گردد که محتوای پورنوگرافیکی را تولید نموده باشد تفاوت نمی‌کند که تولید برای خود فرد باشد یابرای دیگری و یا هم به منظور نشر در فضای سایبری باشد. لازم به ذکراست فردی که تحت حکم این جزء قرار می‌گیرد، الزاما نیاز نیست تاپورنوگرافی در فضای سایبر نشر یابه آن منظور تولید شده باشد. محض تولید پورنوگرافی برای خود یا دیگری، بدون در نظر داشت این‌که به منظور نشر در فضای سایبر باشد، تحت حکم این ماده قرار می‌گیرد.

۲/۲؛ پیشکش کردن یا فراهم ساختن پورنوگرافی از طریق فضای سایبر: فرد زمانی تحت حکم این جزء قرار می‌گیرد که موضوع جرم را ازطریق فضای سایبر پیشکش یا فراهم سازد. این حالت شامل مصادیق متعددی بوده می‌تواند مانند این‌که فرد محتوای پورنوگرافیک را پخش و نشر نمی‌کند بلکه زمینه دسترسی به آن را ازطریق فضای سایبر مهیا می‌سازد. به گونه مثال، فروش تکت فلم‌ها یا تصاویر پورنوگرافیک؛ به همین منوال فردی که با ایجاد یک وبسایت، زمینه پخش و نشر فلم‌های زنده پورنوگرافیک را مهیا می‌سازد. طوری که شخص، **x** با ایجاد یک وبسایت برای کاربران درسطح جهان زمینه این را فراهم می‌سازد تا برای خود حساب کاربری ایجاد نماید. بعد از ایجاد حساب کاربری، مشتری می‌تواند با سایر افرادی که دارای حساب کاربری‌اند ارتباط برقرار نماید. هدف ازبرقراری ارتباط این است که کاربر می‌تواند در صفحه خود تصاویرزنده پورنوگرافیک خود یا دیگری را پخش یا نشر کند و یا به آن‌ها دسترسی داشته باشد. در این مثال، **x** شخصا پورنوگرافی را پخش یا نشر ننموده است بلکه زمینه دسترسی به آن را از طریق فضای سایبر فراهم نموده است.

۲/۳. پخش یانشر پورنوگرافی در فضای سایبر: این جزء یکی از مصادیق اصلی پورنوگرافی سایبری محسوب می‌شود. فرد زمانی تحت حکم این جزء قرار می‌گیرد که پورنوگرافی را در فضای سایبر پخش یا نشر نماید. مثال عمده این جزء می‌تواند پخش و نشر فلم یا تصویر پورنوگرافیک از طریق اینترنت توسط شبکه‌های اجتماعی باشد. فردی که وسایل پورنوگرافیک را ازطریق پیام‌های اینترنتی یا تلفنی پخش و نشرکند نیز شامل حکم این جزء می‌گردد. در ضمن

فردی که وبسایت‌های پخش و نشر فلم یا تصاویر پورنوگرافیکی را ایجاد نموده باشد نیز تحت حکم این جزء قرار می‌گیرد.

۲/۴. نگهداری پورنوگرافی درسیستم کمپیوتری یا در وسیله ذخیره سازی معلومات به طور مسلم مصداق جرم سایبری است و ساده‌ترین نوع آن است. فرد زمانی تحت حکم این جزء قرار می‌گیرد که محتوای پورنوگرافیکی را در سیستم کمپیوتری یا وسیله ذخیره سازی معلومات نگهداری کند. قانون‌گذار قیدی در باره وسایل ذخیره سازی معلومات مانند این‌که وسیله ذخیره سازی الکترونیک باشد، قرار نداده است؛ بنابراین هرنوع وسیله ذخیره سازی معلومات اعم از الکترونیک، مانند حافظه‌های قابل انتقال(فلش، دیسک، دیسک‌های قابل انتقال کمپیوتری و...) مانند سی‌دی یا دی وی دی، شامل حکم این ماده می‌شود. فردی که فلم یا تصاویر پورنوگرافیکی را درتلفون همراه، حافظه کمپیوتر و دیگر سیستم‌ها کمپیوتری باخود داشته باشد، نیز تحت حکم این جزء قرار می‌گیرد.

لازم به ذکراست که مصادیق این جرم محدود به فضای اینترنتی نبوده و فردی که وسایل پورنوگرافیکی را ازطریق شبکه کمپیوتری(نتورک کمپیوتر) پخش و نشر کند، نیز مرتکب جرم این جزء شده است. لذا فردی که فلم‌ها یا تصاویرپورنوگرافیک را از طریق سیستم کمپیوتری و حافظه‌های قابل انتقال(فلش، دیسک و...) عرضه نماید نیز شامل حکم این جزء می‌گردد. در ضمن فردی که پورنوگرافی را از طریق بلوتوث پخش و نشر کند نیز تحت حکم این ماده قرار می‌گیرد.استفاده از فضای سایبری مصادیق جرم پورنوگرافی که مشمول حکم این ماده می‌گردد زمانی تحقق پیدا می‌کند که از فضای سایبری استفاده صورت گرفته باشد. تفاوت نمی‌کند که فضای سایبر به منظور فراهم ساختن پورنوگراف استفاده شده باشد یا به منظور پخش و نشر آن، تن‌ها موردی که از این حکم مستثنا است که جزء اول این ماده می‌باشد. قید استفاده از فضای سایبر تن‌ها در باره تولید پورنوگرافی شرط نبوده و محض تولید، خواه برای خود یادیگر یا به منظور پخش در فضای سایبر باشد، مصداقی از پورنوگرافی است.

۲-۷.عنصر معنوی

عنصر معنوی درجرم پورنوگرافی عمدتا قصدعام است. برای تحقق جرم علم مرتکب به این‌که موضوع جرم پورنوگرافیک است و انجام ارادی رفتارهای این جرم برای تحقق جرم کافی دانسته می‌شود. لازم به ذکراست که دو مصداق این جرم استثناء نیاز مند تحقق قصد خاص در کنار قصد عام می‌باشد. اول، براساس حکم جز ء اول فقره اول این ماده، یکی از مصادیق جرم این است که منظور از تولید پورنوگرافی نشر در فضای سایبرباشد. دوم، فرد زمانی تحت حکم فقره چهارم این ماده قرار می‌گیرد که هدف از انجام رفتارهای مجرمانه ترغیب طفل به فعالیت‌های جنسی باشد. در این مصداق جرم، علاوه بر قصد عام که همانا علم مرتکب به موضوع جرم و انجام ارادی عمل است، تحقق قصد خاص که ترغیب طفل به فعالیت‌های جنسی است نیز ضروروری پنداشته می‌شود(شرح کودجزا، ج۴، ص۵۱۳).

۳-۷.مجازات

مجازات قابل تطبیق در این جرم حبس متوسط تا دوسال یا جزای نقدی از شصت هزار تایک صد و بیست هزار افغانی می‌باشد. محکمه با در نظر داشت نوع رفتار مجرمانه، قابل دسترس بودن موضوع جرم برای دیگران، مفاد حاصله از جرم در صورتی که وجود داشته باشد، اضرار ناشی از آن در صورتی که تحقق یافته باشد، مقدار و نوع محتوای پورنوگرافیک وسایر احوال مرتبط به جرم، مرتکب را به نوع و مدت یا مقدار معینی از مجازات مصرحه در این ماده محکوم می‌نماید(همان).

۸.هرزه نگاری جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی

طبق ماده ۸۶۷ هرزه نگاری یک نوع جرم علیه عفت و اخلاق عمومی است. در این ماده آمده است که:(۱) شخصی که به وسیله سیستم کمپیوتری یا مخابراتی موضوعات غیر اخلاقی یا غیر اسلامی را تولید، ارسال، منتشر، توزیع یا به فروش رساند یا به فروش عرضه کند یا به قصد ارسال یا انتشاریا تجارت تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس متوسط تا دوسال یا جزای

نقدی از پنج هزار تا شصت هزار افغانی، محکوم می گردد، استفاده از علمی ازین احکام مستثنی می‌باشد.

(۲) به مقصد فقره (۱) این ماده ، موضوعات غیر اخلاقی به تصویر صوت یا متن واقعی یا غیر واقعی اطلاق می شود که بیانگر برهنگی کامل زن یا مرد یا اندام تناسلی انسان است(همان).

وسایل کمپیوتری و مخابراتی امروزه در موارد مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد. یکی از این موارد متاسفانه سوء استفاده از این وسایل به منظور پخش و نشر پیام‌ها، تصاویر و فلم‌های غیر اخلاقی و غیر اسلامی می‌باشد. به دلیل سهولت‌هایی که این وسایل دارند، استفاده از این وسایل به منظور تولید، ار سال، نشر ویا توزیع موضوع این جرم به مراتب ساده می‌باشد. علاوه براین، استفاده از اینترنت هریک این موارد را ساده ساخته و تسهیلات غیرقابل باوری را در این موارد ایجاد نموده است؛ به همین منوال، یکی از سهولت‌هایی که استفاده از کمپیوتر و مخابرات در این مورد ایجاد می‌نماید، همانا پخش و نشر این نوع معلومات به تعداد کثیری از افراد در عین زمان می‌باشد. هم‌چنان، کنترل و جلوگیری از این نوع عمل در فضای سایبری به مراتب مشکل‌تر از جلو گیری از اعمالی است که در غیر از فضای سایبری ار تکاب می‌یابد. برای جلوگیری ازاین نوع اعمال، شبکه‌های اجتماعی متعددی پروسیجرهای مشخص ایجاد نموده‌اند. تعدادی به سانسور نمودن کلی موضوعات ضد اخلاقی می‌پردازند و تعدادی نیز قواعد معینی برای پخش و نشر آن دارند ولی با وجود این تدابیر، رفتارهای مجرمانه مشمول این ماده به کثرت واقع گردیده و جلوگیری از آن کاری نهایت دشوار است.

بنابراین قانون‌گذار به منظور جلوگیری ازاین نوع سوء استفاده‌ها در فضای سایبری مجازات معینی را برای آن پیش‌بینی نموده است تا درصورت وقوع جرم، مرتکب مورد تعقیب عدلی قرار گیرد.

۹.عناصر تشکیل دهنده جرم هرزه نگاری علیه عفت و اخلاق

هرزه نگاری نوعی جرم در برابر عفت و اخلاق عمومی است که از عناصری ذیل تشکیل شده است:

۱-۹.عنصر قانونی

در باره عنصر قانونی هرزه نگاری جرم، نخست واکنش‌ها و اقـدامات نهادهـای بین‌المللـی را مورد بررسی قرار می‌دهیم. در باره هرزه نگاری در فضای مجازی، تـا زمـان تصـویب کنوانسـیون جرایم سایبری، قانون مدون و مشخص وجود نداشت؛ ولی« با تصویب ایـن کنوانیسـون در سـال ۲۰۰۱، ماده ۹ به جرایم مرتبط با هرزه نگاری کودکان اختصاص یافـت. بـا ایـن حـال، در مـورد هرزه نگاری بزرگسالان هنوز سندی بین المللی وجـود نـدارد»(حبیـب زاده حامـد و رحمانیـان، ۱۳۹۰، ۵۴).در مقام تبیین متون قانوني مرتبط با هرزه نگاري، تحليل مـواد دو سـند بـين المللـي ضروري است؛ نخست، مادة ۳۴ كنوانسيون حقوق كودك و ديگـري شـق «ج» از بنـد ۱ مـادة ۳ پروتكل اختياري كنوانسيون حقوق كودك، كه كشورهاي عضو را بـه جـرم انگـاري هـرزه نگـاري كودك و ساير رفتارهاي مرتبط با آن الزام نموده است. افغانستان به هر دو سند بين المللـي پيوسـته است. قانونگذاران افغانستان به منظور حفظ عفت و اخلاق عمومی جامعه افغانستان و جلـوگیری از هرزه نگاری اقدام به وضع قانون نموده است. در ماده ۳۲ کـود جـزای افغانسـتان عنصـرقانونی جرم را چنین تعریف کرده است:« عنصرقانونی جرم عبارت از تصریح عمل جرمی و جزای معین آن در این قانون می‌باشد»(شرح کودجزا، پیشین، ۱۴۲). بنابراین عنصر قانونی جرم به مفهوم ذکـر اعمال جرمی، تعیین مجازات آن ویا تدابیر تأمینی برای مرتکب در قانون است. به این جهت بـرای شناخت اینکه یک رفتار انسانی جـرم اسـت ویـا خیـر، بایـد بـه مرجـع تشـخیص جـرایم یعنـی قانون‌گذار مراجعه کرد و معلوم کرد که آیـا قانون‌گـذار ایـن عمـل را وصـف جرمـی داده اسـت و یاخیر؟ بر این اساس هیچ رفتاری را، هرچند اخلاقا ناپسند هم باشد، نمی‌توان جرم دانست، مگـر آن‌که درقانون جرم تشخیص داده شده باشد(همان). در باره تبیین متون قانوني كه ار تباط نزديک با هرزه نگاري دارد، تحليـل مـواد دو سـند بـين المللـي لازم و ضـروري مـی‌باشـد؛ اول مـادة ۳۴ كنوانسيون حقوق كودك و ديگري شق «ج» از بند ۱ مادة ۳ پروتكل اختيـاري كنوانسـيون حقـوق كودك، كه كشورهاي عضو را به جرم انگاري هرزه نگاري كودك و ساير رفتارهاي مرتبط با آن الزام كرده است. بسیاری از کشورها از جمله افغانستان به هر دو سند بین المللي پیوسته است؛ بـر ايـن اساس حكم موضوع اين مواد، تكليفي قانوني براي قانونگذار افغانسـتان حسـاب مي‌گـردد. مـواد

قانوني مربوط به تعيين عنوان مجرمانه و مجازات‌هاي مرتبط با هرزه نگاري درکودجزای افغانستان در ماده ۸۶۷ ذکر شده است که:« شخصی که به وسیله سیستم کمپیوتری یا مخابراتی موضوعات غیر اخلاقی یا غیر اسلامی‌را تولید، ارسال، منتشر، توزیع یا به فروش رساند یا به فروش به عرضه کندیا به قصد ارسال یا انتشار یا تجارت تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس متوسط تا دو سال یا جزای نقدی از پنج هزار تا شصد هزافغانی، محکوم می‌گردد، استفاده علمی ازاین حکم مستثنی است. به مقصد فقره(۱) این ماده، موضوعات غیر اخلاقی به تصویر، صوت یامتن واقعی و یاغیر واقعی اطلاق می‌شود که بیانگر برهنگی کامل زن یا مرد یا اندام تناسلی انسان باشد»(همان). وسایل کمپیوتری و مخابراتی امروزه مورد در موارد مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد. یکی ازاین موارد متاسفانه سوء استفاده از این وسایل به منظورپخش و نشر پیام‌ها، تصاویر وفلم‌های غیراخلاقی و اسلامی‌می‌باشد. علاوه براین استفاده از اینترنت هریک ازاین موارد را ساده ساخته و تسهیلات غیرقابل باوری را در این موارد ایجاد نموده است. به همین منوال، یکی از سهولت‌هایی که استفاده از کمپیوتر و مخابرات در این مورد ایجاد می نماید، همانا پخش و نشر این نوع معلومات به تعداد کثیری از افراد در عین زمان می‌باشد .هم چنان، کنترل و جلوگیری از این نوع عمل در فضای سایبری به مراتب مشکل‌تر از جلوگیری ازاعمالی است که در غیر از فضای سایبری ارتکاب می‌یابد(همان، ۴۴۴).

۲-۹.عنصر معنوی

عنصر معنوی این جرم به شکل قصد عام پیش‌بینی گردیده است. تفاوت نمی‌کند که مرتکب از اجرای عمل به منظور به دست آوردن مفاد مادی یا معنوی مانند به دست آوردن پول یا تعداد فالوور(تعقیب کنندگان) در صفحات اجتماعی انجام داده باشد، یا محض به دلیل شوخی و تفریح(کودجزا، ۷۴۷). در حقوق جزا اصل بر عمدي بودن جرايم است(همان، ۴۹۰). بدين معني که براي تحقق جرم و قابل مجازات بودن مرتکب، افزون بر اين که مرتکب عمل را با ارادة آزاد انجام داده است، بايد در ارتکاب اين رفتار داراي قصد مجرمانه نيز باشد. با اين همه، ممکن است قانونگذار در برخي موارد وجود قصد مجرمانه را براي تحقق جرم ضروري نداند و به صرف

وجود خطاي جزايي بسنده نمايد. اين موارد كه خلاف اصل مذكور هستند، با عنوان جرايم غيرعمدي شناخته مي شوند(همان). طبق ماده ۳۸ کود جزایی افغانستان مفهوم عنصر معنوی جرم این است که:« عنصر معنوی جرم عبارت است ازقصد جرمی، و آگاهی به جرم و نتیجه آن یا خطای جرمی». قانون‌گذار به منظور توضیح بیش‌تر و شناخت بهتر عنصر معنوی نخست به تعریف آن پرداخته تا سهولت لازم در شناخت این عنصر در جریان بررسی قضایای جزایی در نهادهای عدلی و قضایی ایجادگردد. چنان‌که مراد از عنصر معنوی یا روانی آن است که مرتکب رفتاری‌را که درقانون جرم پنداشته شده با قصد واراده آزاد خویش انجام دهد و یاهم براساس تقصیر و عدم رعایت احتیاط و دقت لازم، یک عملی را انجام می‌دهد که منجر به نتیجه جرمی گردد. باید گفت که اولین شرط در تحقق عنصر معنوی درهمه انواع جرایم، دخیل بودن اراده شخص در ارتکاب آن عمل می‌باشد. به این توضیح که اگر اراده شخص در رفتاری که منجر به یک نتیجه جرمی می‌گردد، دخیل نباشد، شخص مقصر نبوده و قابل تعقیب عدلی نمی‌باشد؛ به طور مثال اگر شخصی دیگری تیله(هل) دهد، قسمی که دست شخص هل داده شده (تیله شده) به چشم شخص سومی خورده و باعث کوری و نابینایی وی شود، در این حالت چون اراده شخص تیله شده، درضربه زدن به چشم شخص سومی و نابینایی آن دخیل نمی‌شود، ازاین جهت مسول نمی‌باشد؛ بنابراین قانون‌گذار در متنماده فوق عنصر معنوی را تعریف و به سه موضوع اساسی در ضمن تعریف اشاره می‌کند: اول قصدجرمی؛ دوم ارتکاب رفتارمجرمانه با داشتن علم به رفتار و آگاهی از نتیجه آن؛ سوم خطای جرمی.

ابتدا ساختار عنصر رواني در هرزه نگاري هاي عمدي و غيرعمدي بررسي شده و سپس در خصوص انگيزه در ارتكاب اين جرايم، مطالبي آورده مي شود.

قصدجرمی دارای حالات و انواع متفاوت است که عبارت‌اند از قصدتوأم با اصرار قبلی و قصد آنی، قصد معین یا محدود، قصد غیر معین یا غیر محدود، قصد مباشر و قصد احتمالی و غیر مباشر و امثال آن. اول‌تر ازهمه باید گفت که مقصدقانون‌گذار ازعلم و آگاهی به جرم و نتیجه آن، عبارت ازعلم به موضوع بوده، نه به حکم. به این توضیح که شرط نیست که مرتکب به حکم قانونی رفتار خویش علم و آگاهی داشته باشد؛ زیرا این یک قاعده عام درعلم حقوق است که

جهل به قانون عذر پنداشته نمـی‌شـود. درایـن زمینـه قـانون اساسـی نیـز چنـین صـراحت دارد:« بی‌خبری از احکام قانون عذر پنداشته نمی‌شود». از این رو، مراد از علم مرتکب به جـرم و نتیجـه آن این است که مرتکب رفتار مجرمانه را به علم و آگاهی انجام دهد و به نتیجه‌ای که از رفتـار وی حاصل می‌شود علم داشته باشد، نه این که بدون اراده و آگاهی رفتاری را انجام دهد و از نتیجـه آن رفتار نیز آگاه نباشد. به طور مثال، اگرشخصی به یک زن حامله موادی بخورانـد کـه خـوردن ایـن مواد با عث سقط جنین وی گردد، در صورتی شـخص مقصـر پنداشـته مـی‌شـود کـه وی علـم و آگاهی داشته باشد که زن حامله بوده وخوراندن چنین مواد باعث سقط جنینمـی‌گـردد. از ایـن رو در صورت داشتن علم به موضوع(یعنی حامله بودن زن و خوراندن مواد مضر به وی) و آگـاهی از نتیجه عمل(یعنی سقط جنین)ثابت نگردد، شخص مسول پنداشته نمی‌شود و یا درجرم سـرقت، مرتکب باید علم داشته باشد که مال از خـودش نیسـت و ملکیـت غیربـوده و آن را ازیـک مکـان می‌رباید، اما اگر شخص به اشتباه مال خود، مال دیگری را ازیک مکـان بگیـرد، در ایـن حالـت، رفتار شخص فاقد قصدجرمی بوده و این نوع اشـخاص مسـولیت جزایـی نـدارد؛ از ایـن جهـت قانون‌گذار در متن ماده شرط گذاشته که مرتکب در صورت ارتکاب جرم عمدی علمو آگـاهی بـه موضوع جرم نتیجه آن داشته باشد و رفتـار مجرمانـه را باقصـد واراده آزاد خـویش انجـام دهـد تـا مقصر شناخته شود؛ ولی در صورتی که شخص علم به موضوع جرم و آگاهی از نتیجه آن نداشـته و یا رفتار مجرمانه ناشی از اراده آزاد وی نباشد، دراین صورت شخص مقصر شناخته نمی‌شود.

۳-۹.عنصرمادی جرم

طبق ماده ۳۳، کودجزای افغانستان، عنصر مادی جرم عبارت است از ارتکاب عمل مخـالف قانون یا امتناع از اجرای عملی که قانون به آن حکم نموده است به نحـوی کـه ارتکـاب یـا امتنـاع منجر به نتیجه جرمی گردیده ورابطه سببیت میان عمل و نتیجه موجود باشد(کود جـزا، ۱۴۵). در حقیقت عنصرمادی تجسم خارجی و مادی جرم بوده و پیکر اصلی و ملموس جرم را بـه نمـایش می‌گذارد. قابل ذکراست که این تجسم خارجی ومادی جرم باید بایک عامل انسانی مـرتبط باشـد تا از یک طرف اصل مسؤولیت جزایی تحقق پیدکند و ازطرف دیگر نتـایج ناشـی از رفنـار مـادی

مجرمانه مورد بررسی قرار بگیرد. بر این اساس نظر به متن ماده فوق، هر رفتار مخالف قانون را می‌تواند عنصرمادی جرم حساب کند، چه این رفتار فعل باشد و یا ترک فعل، مشروط براین‌که نتیجه جرم درجرایم مقید ناشی از رفتار مجرمانه باشد و بین رفنار مجرمانه و نتیجه جرمی رابطه سببیت وجود داشته باشد. از این رو، منظور از عنصر مادی این است که افکار و مقاصد مجرمانه یک شخص از حالت فکر و نظریه خارج شده و در ساحه عمل، وجود مادی و خارجی پیدا نماید(همان).

رفتار مجرمانه این جرم عمل اجرایی و به طور مطلق پیش‌بینی شده است. برای تحقق جرم، اجزایی ذیل لازم است:

۱. موضوع جرم موضوعات غیر اخلاقی یا غیراسلامی است. جرم زمانی تحقق پیدا می‌کند که فرد رفتارهای مجرمانه این جرم را نسبت به موضوعات غیر اخلاقی یا غیر اسلامی مرتکب گردیده باشد. فقره دوم همین ماده، موضوعات غیر اخلاقی را چنین تعریف نموده است:« موضوعات غیر اخلاقی به تصویر، صوت یا متن واقعی یا غیر واقعی اطلاق می‌شود که بیان‌گر برهنگی کامل زن یا مرد یااندام تناسلی انسان باشد»(امینی، ۱۳۶۹، ۴۵۵). پس هرنوع تصویر، متن یا صوتی که نشان دهنده یابیان‌گر برهنگی کامل انسان باشد، تفاوت نمی‌کند که واقعی باشد یا غیر واقعی، شامل حکم این ماده است. منظور ازواقعی در این ماده، تصاویر، صوت یامتن حقیقی است که درآن هیچ نوع تغییری وارد نشده و اصل تصویر، صوت یا متن بیان‌گر برهنگی انسان باشد مانند پخش و نشر صدای یک انسان که بیان‌گر این نوع موضوعات باشد و یا هم نشر تصویر برهنه یک فرد، غیر واقعی به تصویر، متن یا صوتی گفته می‌شود که غیر حقیقی بوده و مورد دست‌کاری قرار گرفته باشد، مانند تغییر تصویر یک فرد در برنامه فوتوشاپ به طوری که بیان‌گر برهنگی وی باشد(شرح کودجزا، ۴۹۰). در باره تعریف یا تعیین حدود غیر اسلامی بودن موضوع جرم، این ماده صراحت ندارد. غیر اسلامی به مفهوم عام شامل تمامی موضوعاتی می‌شود که خلاف آموزه‌های دین مقدس اسلام باشد.

۲. رفتارهای مجرمانه این جرم تولید، ارسال، نشر، توزیع یا به فروش رساندن یابه فروش عرضه کردن یا به قصد ارسال یا انتشار یا تجارت، تولید یا ذخیره یا نگهداری نمودن می‌باشد. فرد

زمانی تحت حکم این ماده قرار می‌گیرد که یکی از این رفتارهارا نسبت به موضوع جرم مرتکب شود. چنان‌که از رفتارهای این جرم واضح است، تفاوت نمی‌کند که عمل برای مرتکب مفاد مادی داشته باشد ویا خیر؛ به‌طور مثال، فردی دارای یک دوکان است که درآن برنامه‌های کمپیوتری را تیلفون‌های هوشمند نصب می‌کند. وی با در نظر داشت درآمدی که فروش فیلم‌های غیر اسلامی و غیر اخلاقی دارد، تعدادی ازاین فیلم‌ها را نیز در سیستم کمپیوتری خود نگهداری کرده و سپس در صورتی تقاضا مشتریانش، این فیلم‌هارا در تیلفون‌های همراهشان انتقال داده و در مقابل پول اخذ می‌کند.

۳.رفتارهای مجرمانه این جرم باید از طریق سیستم کمپیوتری یا مخابراتی واقع گردیده باشد. رفتارهای مجرمانه این جرم زمانی تحت حکم این ماده قرار می‌گیرد که توسط سیستم کمپیوتری یا مخابراتی ارتکاب یابد؛ به طورمثال اگرفرد با استفاده از صفحه فسیبوک خود به پخش و نشر تصاویر غیر اخلاقی بپر دازد، مرتکب این جرم شده است. تفاوت نمی‌کند که این تصاویر را از طریق صفحه اصلی خود پخش کند که طبعا داری مخاطبین زیاد است یا این‌که تصاویر را از طریق پیام‌های اینترنتی به یک فرد مشخصی ار سال کند.

سیستم مخابراتی نیز به عین شکل می‌تواند به منظور ار تکاب رفتارهای مجرمانه این جرم استفاده شود؛ مثال عمده آن می‌تواند ارسال تصاویر و متن‌های غیر اخلاقی از طریق پیام‌های تیلفونی باشد. لازم به ذکراست که یکی از مواردی که ارتکاب رفتارهای مجرمانه شامل این ماده را خارج از حکم ماده قرار داده است. استفاده علمی از موضوع جرم می‌باشد. به طور مثال اگریک استاد پوهنتون طبی تعدادی از لکچرهای خودرا که عرفا بیان‌گر موضوعات غیر اخلاقی وغیر اسلامی باشد، درفضای سایبر باشاگردان خود به اشتراک گذاشته و در دسترس آن‌ها قراردهد، مرتکب این جرم نگردیده است.

مجازات این جرم حبس متوسط تا دو سال یاجزای نقدی ازپنج هزار تاشصت هزار افغانی می‌باشد. محکمه با در نظر داشت نوع رفتار جرمی، نوع وسیله که توسط آن رفتار اجراشده، تعداد مخاطبین این‌که موضوع به چه اندازه به اخلاق صدمه وارد کرده یا غیر اسلامی می‌باشد. اندازه مفادی که فرد می‌تواند از آن به دست آورد و در سایر احوال مربوط به جرم، مرتکب را به نوع و

مقدار معین از یکی از این دو جزا محکوم می‌نماید(همان، ۴۹۲).

نتیجه

با پیدایش اینترنت، ضمن خارج شدن جرم پورنوگرافی از حالت کلاسیک، ابزارکارآمدی برای سوءاستفاده کنندگان جنسی شده است. با پیدایش اینترنت، ضمن خارج شدن جرم هـرزه نگـاری از حالت کلاسیک، ابزار کارآمدی برای سوء استفاده کنندگان جنسی، شده است. در افغانستان بـا ورود اینترنت و گسترش آن در سطح ابزارهای ارتباطی مختلف، فضای مجازی به مکانی پررونـق برای شکل گیری روابط متفاوت تبدیل شده است که این امر گاهی موجب گسترش فحشـا شـده است. در افغانستان اینترنت پس از سال ۲۰۰۱ و براندازی شـدن حکومـت طالبـان آمـده اسـت. دولت افغانستان قصد دارد با مسدود کردن سایت‌های مستهجن، استفاده از اینترنت را کنترل کند.

امروزه گسترش هرزه نگاری از طریق فضای مجازی و اینترنت و دسترسی آسان کاربران در تمام نقاط جهان توسط اینترنت است؛ اینترنت به عنوان یک منبع مهم اطلاعاتی در بخش‌های مختلف علمی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، سرگرمی و ایجاد راه‌های ارتباطی نو و تازه، لحظه به لحظه و روز به روز تأثیر مثبت یا منفی در زندگی انسان چه کودک و چه بزرگسال پدید آورده است. هرزه نگاری به شیوه های گوناگونی در اینترنت روز به روز، روبه فزونی است از جمله تصاویر و فیلم‌های مستهجن و تبلیغات و آگهی بازرگانی که آشکارا حاوی اشارات غیر اخلاقی هستند از نمونه‌های این هرزه نگاری به شمار می‌روند.کود جزای افغانستان به بسیاری از مسایل جدید به خصوص جرایم در فضای مجازی و هرزه نگاری پرداخته است هرزه نگاری را نوعی آزار واذیت زن دانسته است که کرامت انسانی وشخصیت زن را مورد تحقیر قرار می‌دهد. ارتکاب اعمال و حرکات یا استعمال الفاظ یا به هروسیله یا به هرنحوی است که موجب صدمه به شخصیت، جسم وروان زن گردد« طبق بند پنجم ماده سوم قانون منع آزار واذیت زنان و اطفال، آزارِ غیرکلامی عبارت است از فرستادن تصاویرجنسی وارسال پیام‌های جنسی ازطریق پیامک وفضای مجازی و یا به نمایش گذاشتن تصاویر یامطالب توهین آمیز درباره مسائل جنسی دررسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی یا ایمیل کردن، عکس گرفتن، نشر یاپخش فلم، تصویر زن

یاخانواده‌ها ودیگر موارد است که به هروسیله باعث صدمه به شخصیت زن وطفل وسلامت روانی‌آن‌ها گردد. هرزه نگاری یکی از موارد آزار واذیت زنان است که درکودجزای افغانستان جرم به حساب آمده است. مجازات قابل تطبیق در این جرم حبس متوسط تا دوسال یا جزای نقدی از شصت هزار تایک صد و بیست هزار افغانی می‌باشد. طبق ماده ۸۶۷ هرزه نگاری یک نوع جرم علیه عفت و اخلاق عمومی است. در این ماده آمده است که: شخصی که به وسیله سیستم کمپیوتری یا مخابراتی موضوعات غیر اخلاقی یا غیر اسلامی را تولید، ارسال، منتشر، توزیع یا به فروش رساند یا به فروش عرضه کند یا به قصد ارسال یا انتشاریا تجارت تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس متوسط تا دوسال یا جزای نقدی از پنج هزار تا شصت هزار افغانی، محکوم می گردد.

کتابنامه

اردبیلی، دکترمحمدعلی، حقوق جزای عمومی، تهران: نشر میزان، ۱۳۹۸.

امینی، علی، فرهنگ اخلاق، انتشارات بیدار، ۱۳۶۹. .

بای، حسینعلی و پورقهرمانی، بابک، بررسی فقهی حقوقی جرایم رایانه‌ای، قم، انتشارات پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۸.

بختیاری، مریم، ملک احمدی، حکیمه، هرزه نگاری و فرا واقعیت، مجله راهبرد فرهنگ، شماره ۳۸، تابستان ۱۳۹۶.

پژمان، نیرومند، حمایت حقوقی از کودکان در اینترنت، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، شهریور۱۳۸۶.

تهیه و ترتیب ریاست نشرات، مجموعه قوانین افغانستان، قوانین جزایی، ناشر: وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان، ۱۳۸۸.

حبیب زاده، محمدجعفر، رحیمیان، حامد، هرزه نگاری در حقوق کیفری ایران، حقوقی دادگستری، شماره ۷۶، زمستان ۱۳۹۰.

رحمانیان، ح؛ حبیب زاده، م، هرزه نگاری در حقوق کیفری ایران،مجله حقوقی دادگستری(علمی پژوهشی)، ش۷۶، ۱۳۷۵.

زینالی، امیرحمزه، حمایت کیفری از کودکان در برابر هرزه نگاری: از واکنش های جهانی تا پاسخ نظام های کیفری ملی، حقوق فناوری اطلاعات و ارتباطات (مجموعه مقالات)گرداوری جلالی فراهانی، امیرحسین، چاپ اول، معاونت حقوقی و توسعه قوه قضائیه، تهران، تابستان ۱۳۸۸.

شرح کودجزا(کتاب دوم: احکام اختصاصی)، ناشر: بنیاد آسیا، خزان ۱۳۹۸.

قانون منع آزار واذیت زنان و اطفال، جریده رسمی، ۱۳۹۵.

کودجزا، تاریخ نشر:۲۵ ثور ۱۳۹۶ هـ. ش. نمبر مسلسل:(۱۲۶۰)

نوتا،ج.لین،هـــ پریچارد،گ.لاتا، د، نوجوانـــان و هـــرزه نگـــاری در اینترنـــت ،ترجمـــه کـــامران شیروانی.۱۳۸۷.

۱۴ .**http://civilica.com**

http://dr-abbasi.ir

https://avapress.com/fa/ ۱۰۹۶۳۷